

N:o 145.

Af herr **A. Johanson** i Mossebo, *i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse af §§ 31, 49 och 53 regeringsformen samt §§ 10 till och med 22 äfvensom §§ 25 och 38 riksdagsordningen, så ock till öfvergångsstadgande i riksdagsordningen.*

Med anledning af Kungl. Maj:ts proposition n:o 55 till Riksdagen innevarande år, angående utsträckning af den politiska rösträtten, tager ag mig friheten att, med förslag till ändring i den kungl. propositionen, i vissa delar förnya min till 1905 års Riksdag n:o 258 väckta motion.

I ofvannämnda Kungl. Maj:ts proposition har den hittills häfdade grundprincipen vid val till riksdagsman i Andra Kammaren, städernas skiljande från landet, blifvit föreslagen, hvori dock städerna fått sig tillagd större representationsrätt än dem efter folkmängden rätteligen tillkommer. Såsom skäl härför framhålles i den kungl. propositionen, att icke tillskapandet af alltför oformliga stadsvalkretsar varder en följd af de nya grundlagsbestämmelserna, samt att öfverskottssiffran städerna till godo, efter nuvarande folkmängdsförhållanden snart utjämnas genom folkmängdens i städerna hastigare tillväxt än å landet. Följer man utredningen i den kungl. propositionen om städernas folkmängdstillväxt, finner man, att tillväxten under nuvarande representationsrätt under tiden 1866—1896 ej berättigat städerna till större ökning än

Bih. till Riksd. Prot. 1906. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 53 Häft. (N:o 145). 1

från 28 till 46 representanter. Alltså på 30 år 18 representanter, hvaremot Kungl. Maj:t nu föreslår, att städerna redan vid början efter den föreslagna grundlagsändringen skulle få 12 representanter utöfver sin rätt efter folkmängden och sedan vid omreglering af valkretsarne hvart nionde år möjligen ytterligare tillökning.

Att vid en utsträckning af den politiska rösträtten till hvarje svensk man, som fullgjort de skyldigheter, som härför betingas, lämna företrädesrättigheter åt städernas innevånare saknar sakligt skäl och torde icke kunna försvaras. Det bevingade ordet rättvisa åt alla har här blifvit åsidosatt.

En sådan företrädesrätt skulle i det närmaste bortfalla, om köpingar och municipalsamhälle med upptill 1,000 innevånare och däröfver lades till städerna och med dessa indelades till valkretsar, hvarigenom föreslagna representantantalet, 65 för städerna och 165 för landsbygden, blefve den närmast rättvisliga proportionen, och valkretsarnes oformlighet torde därigenom i någon mån utjämnas. Städerna skulle i alla fall få åtskilliga representanter för många enligt proportionen 65—165.

Att köpingars och municipalsamhälles intressen icke sammanfalla med landsbygdens utan äro närmast förenliga med städernas, är ju uppenbart genom de sträfvanden, som ständigt af dessa samhällen göras, så snart de därtill finna sig mäktiga att skilja sig från landsbygden.

Därjämte anser jag, att för valrätt bör erläggas direkt skatt till staten — mantalspengarne.

Jag vågar därför vördsamt föreslå:

att Riksdagen må såsom hvilande till vidare grundlagsenlig behandling antaga följande förslag till ändrad lydelse af

Regeringsformen.

§ 31.

Lika med Kungl. Maj:ts förslag.

§ 49.

Lika med Kungl. Maj:ts förslag.

§ 53.

Lika med Kungl. Maj:ts förslag.

Riksdagsordningen.

§ 10.

Lika med Kungl. Maj:ts förslag.

§ 11.

Lika med Kungl. Maj:ts förslag.

§ 12.

Lika med Kungl. Maj:ts förslag.

§ 13.

Lika med Kungl. Maj:ts förslag.
b. Andra Kammaren.

§ 14.

Mom. 1. Andra Kammarens ledamöter skola till ett antal af tvåhundra-trettio, däraf etthundra-sextiofem för landet och sextiofem för städerna, väljas för en tid af tre år, räknade från och med januari månads början näst efter det, under hvilket valet sker.

Mom. 2. Riket skall vara indeladt i valkretsar, som välja hvar en riksdagsman.

Mom. 3. Å landet utgör hvarje domsaga en valkrets. Understiger domsagornas antal etthundra-sextiofem, skola, för ernående af det bestämda antalet riksdagsmän, de folkrikaste domsagorna, såvidt ske kan häradsvis, indelas i två valkretsar. Öfverstiger domsagornas antal etthundra-sextiofem, skola, i den mån sådant erfordras, domsagor, som gränsa intill hvarandra och hafva minsta folkmängd, förenas två och två till en valkrets.

Mom. 4. Stad, hvars folkmängd uppgår till en sextiofemtedel, men understiger två sextiofemtedelar af folkmängden i rikets alla städer, skall utgöra en valkrets.

Mom. 5. I fråga om riksdagsmannaval skall sådan köping eller municipalsamhälle, hvars folkmängd uppgår till minst ett tusen innevanare, såsom stad anses.

Mom. 6. Stad, köping eller municipalsamhälle, hvars folkmängd är större än i mom. 4 sägs, skall indelas i så många valkretsar, som dess folkmängds-siffra innehåller sextiofemtedelar af folkmängds-siffran för rikets alla städer, köpingar och municipalsamhälle. Vid denna delning skall iakttagas, att icke i någon valkrets folkmängden må med mera än en tjugonedel öfver- eller understiga det tal, som erhålles vid delning af stadens, köpingens eller municipalsamhällets folkmängds-siffra, med antalet valkretsar i dessa samhällen; att området för hvarje valkrets skall kunna omslutas med en sammanhängande gränslinje, så framt ej i särskildt fall sådant hindras däraf, att under staden, köpingen eller municipalsamhället lydande mark är skild från dess öfriga område; att delning af byggnads-kvarter ej utan synnerliga skäl må äga rum; samt att förening af territorialförsamling eller del däraf med annan sådan församling eller del däraf icke må äga rum i vidare mån än tillämpningen af de förut i detta mom. gifna stadganden påkalla.

Mom. 7. Städer, köpingar och municipalsamhälle med mindre folkmängd än i 4 mom. är sagdt ordnas, såvidt lämpligen ske kan, länsvis i så många valkretsar, som erfordras för uppnående af det i 1 mom. föreskrifna antal riksdagsmän för dessa samhällen.

Mom. 8. Uppgår städernas samt köpingars och municipalsamhälles med i mom. 5 angifvet innevånare-antal till mer än sextiofem tvåhundredertiondedelar af folkmängden i hela riket, skall det härofvän föreskrifna antalet riksdagsmän tvåhundredertio utses för landet och för städerna, de sistnämnda, hvartill köpingar och municipalsamhällen med förut angifvet innevånareantal räknas, efter förhållandet mellan folkmängden å landet och i städerna.

Mom. 9. Indelning af valkretsarne efter ofvan angifna grunder bestämmes hvart nionde år af Konungen.

§ 15.

Valrätt tillkommer inom den kommun, där han bosatt är, en hvar välfrejdad svensk man, som är

skyldig till staten erlägga honom påförd direkt skatt, från och med kalenderåret näst efter det, hvarunder han uppnått tjugufyra års ålder, dock ej

a) den som står under förmynderskap eller är i konkurstillstånd,

b) den som häftar för understöd, hvilket under löpande eller sistförflutna kalenderåret af fattigvårds-samhälle tilldelats honom själf, hustru eller minder-årigt barn,

c) den som icke erlagt de honom påförda ut-skylder till stat och kommun, hvilka förfallit till be-talning under de tre sistförflutna kalenderåren,

d) värnpliktig, som icke fullgjort de honom till och med utgången af sistförflutna kalenderåret åliggande värnpliktsöfningar.

Till efterrättelse vid val skall finnas en röst-längd; och skall, på sätt i vallagen finnes närmare bestämdt, valrätten grundas vid tiden för röstlängdens tillkomst, ändå att förändring före valet inträffar.

§ 16.

Lika med nuvarande § 15.

§ 17.

Valen till Andra Kammaren äro omedelbara. Vid dessa val tillkommer hvarje röstande en röst. Den, som därvid erhållit de flesta rösterna, vare lagenligen vald, och skilje lotten emellan dem, som erhållit lika röstetal.

§ 18.

Till ledamot i Andra Kammaren kan endast utses man, som äger valrätt inom valkretsen eller där fråga är om stad, bestående af flera valkretsar, inom någon af dessa.

§ 19.

Lika med Kungl. Maj:ts förslag.

§ 20.

Lika med Kungl. Maj:ts förslag.

§ 21.

Lika med Kungl Maj:ts förslag.

§ 22.

Mom. 1. Är någon missnöjd med val till riksdagsman i Andra Kammaren, må han däröfver anföra besvär hos Konungens befallningshafvande i den ort där myndighet, som enligt vallagen lägger slutlig hand vid valet, har sitt säte. För sådant ändamål äger klaganden hos nämnda myndighet äska behörigt protokollsutdrag, hvilket genast eller inom högst två dagar därefter bör till klaganden utlämnas; och skall han, vid förlust af talan, sist inom åtta dagar efter den slutliga handläggningen ingifva sina besvär till Konungens befallningshafvande, som på sätt i 12 § stadgas lämnar vederbörande tillfälle att sig förklara, samt sist innan nästa dags utgång, efter det den förklarings afgifvande bestämda tid tilländalupit, sitt utslag i målet utfärdar.

Mom. 2. Lika med Kungl. Maj:ts förslag.

Mom. 3. Lika med Kungl. Maj:ts förslag.

§ 25.

Lika med Kungl. Maj:ts förslag.

§ 38.

Lika med Kungl. Maj:ts förslag.

Konstitutionsutskottet torde vidtaga de ändringar i formuleringen, som erfordras för öfverensstämmelse med vallagen.

Stockholm den 17 mars 1906.

A. Johanson.